

Preek zondag 12 november 2023 Buurt. Voorganger: Dhr. W.Th. Hollart

JESAJA 48 : 17-21

MATTHEÛS 25 : 14-30

“Wees welkom bij het feestmaal van je heer”(Matth. 25 : 21d).

Gemeente van onze Heer Jezus Christus !

De heer uit de gelijkenis die wij vandaag gelezen hebben gaat op reis naar het buitenland. Voordat hij op reis gaat, vertrouwt die heer aan zijn dienaren datgene toe wat hij heeft ; 5 talenten, 2 talenten, 1 talent. In ons taalgebruik is het woord ‘talent’ algemeen ingeburgerd in de betekenis van een gave of een aanleg om iets goed te doen : iemand is getalenteerd, heeft veel capaciteiten. Het Griekse woord *talanton* in onze grondtekst heeft echter in de eerste plaats met geld te maken. Misschien dat de getallen 5, 2 en 1 bij u de gedachte oproepen dat het hier om geringe bedragen gaat, maar dat is niet zo. Het zijn integendeel juist hoge bedragen. Maar de heer vraagt van zijn dienaren niet méér dan zij kunnen, ieder ontvangt naar zijn bekwaamheid. De dienaren van de Heer krijgen de gelegenheid tijdens de afwezigheid van de heer iets met hun ontvangen talenten te doen. Wij kunnen in die tijd die de dienaren krijgen een afspiegeling zien van datgene wat er in ons leven van ons verwacht wordt. Het fijne is dat de talenten worden uitgedeeld met in acht nemen van de mogelijkheden die ieder mens heeft. Niemand krijgt meer dan hij aan kan. Dat betekent ook dat het hier er niet om gaat of wij nu veel of weinig talenten hebben gekregen. Er is hier geen sprake van veel of weinig, nee, het gaat hier om onze persoonlijke verantwoordelijkheid. Wat durven wij op ons te nemen met onze talenten en wat niet ? Ik denk dat dat voor ons allemaal van belang is.

De ene mens is beter thuis in een persoonlijk gesprek van mens tot mens, de ander is liever met ICT problemen bezig, een derde organiseert het liefst allerlei dingen. Een voorbeeld uit de praktijk van de Kerk : Wanneer mensen uit de gemeente gevraagd worden als ambtsdragers, dan merk je vaak een bepaalde schroom om die taak op zich te nemen. Allerlei vragen komen op : zou ik het wel kunnen, zouden de mensen niet te hoge verwachtingen van mij hebben, zouden andere mensen niet méér geschikt zijn. En ik ben niet zo goed op administratief gebied en mij ligt het voeren van gesprekken met mensen niet zo. Allemaal vragen en problemen. Maar wij mogen dan ook bedenken dat wij niet allemaal alles behoeven te doen, dat wij er samen als groep voor staan en dat iedere keer weer de taken verdeeld zullen worden. Alles naar je eigen bekwaamheden, uitgaande van ieders persoonlijke verantwoordelijkheid. Alleen : het gaat erom dat wij iets doen, wij mogen niet in de verzoeking komen onze bekwaamheden ongebruikt te laten liggen. Als wij dat bedenken, dan begrijpen we ook meteen meer van de afwijzing van de derde knecht. Dat wat wij gekregen hebben kan nooit bedoeld zijn om het ongebruikt te laten liggen. Nee, wij moeten er juist mee leven en werken. Want bij zijn terugkeer, na lange tijd, uit het buitenland houdt de heer afrekening met zijn dienaren. De eerste twee zijn in zaken gegaan en hebben kans gezien de talenten, die zij gekregen hebben, te verdubbelen. Van hen wordt dan ook gezegd dat zij “goed” en “trouw” zijn door naar vermogen voor de zaak van hun heer bezig te zijn geweest en of dat nu met vijf of met twee talenten is geweest, doet niet ter zake. Je hoeft ook niet meteen met drie keer zoveel als je gekregen hebt terug te komen. Het gaat erom dat je met de dingen die je zijn toevertrouwd met respect omgaat.

Dat je beseft dat het de zaken van de Heer zijn waarover je als rentmeester mag beschikken. Om dit nog iets duidelijker voor ogen te krijgen, moeten we eens kijken naar wat de eerste twee dienaren doen. Er staat dat zij met de talenten zaken deden. En dat zij bij dat zaken doen winst maakten. Om winst te kunnen maken, moet je eerst investeren, je moet eerst wat geld in die zaken durven steken, voordat ze je wat opleveren. Daarmee neem je het risico van een mislukking. Je zet het kapitaal op het spel om het te verméénderen. In dat licht bezien betekent opkomen voor de belangen van de heer jezelf op het spel durven zetten, met alles wat je hebt en met alles wat je bent. Daarbij kunnen wij mensen aan een heleboel gebieden van het leven denken. Zo kunnen wij b.v. denken aan de schepping, aan de wereld om ons heen. Als wij daarmee met zorg omspringen, betekent dat dat wij ernst maken met de opdracht die de mens helemaal aan het begin van de schepping gekregen heeft : de aarde te bewerken en te bewaren. Dat betekent ook : niet meedoen met de uitbuiting en de uitputting van de aarde, die wij in de praktijk nog maar al te vaak zien. Een ander voorbeeld : In ons leven is ook onze medemens ons gegeven om mee om te gaan. Ook die medemens is een “gegeven”, waarvoor heel wat “werk” te verzetten valt. Natuurlijk kost het je vaak heel veel. Jezelf hierin op het spel te zetten, risico’s te nemen, het valt niet mee en je bent vaak erg kwetsbaar wanneer je je zo opstelt. Soms wijst de ander je af of krijg je geen dank maar alleen maar gemor te horen op je goedbedoelde pogingen. Maar niettemin : die andere mens is iemand waar wij heel wat van de aan ons toevertrouwde grote schat in kunnen steken. Wie deze dingen in zijn omgang met anderen wil hooghouden, die vraagt veel van zichzelf. Ben je op de goede manier bezig ? Is het nodig om bij te sturen ? Daarvoor is vaak ook veel durf noodzakelijk. Aan die durf ontbreekt het de derde dienaar. Hij durft niets op het spel te zetten, uit angst het te verspelen. Hij ziet niet dat hij méér verspeelt door niets te doen. Hij is geen schurk of een nonchalant mens (want hij neemt niets weg en bergt het talent veilig op), maar hij is iemand die geen risico’s durft te nemen. Hij is bang. En ik denk dat er veel mensen zullen zijn, die deze angst bij zichzelf herkennen. Wij zijn immers allemaal wel eens angstig voor het een of ander. Om er eens een paar te noemen : angst voor mislukking, angst om afgewezen te worden, angst om niet mee te tellen. Die angst kan heel beklemmend werken en hij kan ook heel veel initiatief verloren doen gaan. Wij moeten bij die angst nog even stil blijven staan. Eigenlijk komt die angst voort uit een teveel bedacht zijn op jezelf. Je hebt je niet opengesteld voor de ander, je bent op jezelf gericht gebleven. En natuurlijk zijn wij altijd heel snel met het aanvoeren van verontschuldigen, in ons dagelijks werk, in de omgang met anderen, in het kerkelijk werk. Om er eens een paar te noemen : “Ik kan niks”, “ik had de omstandigheden niet mee”, “ik heb al zó vaak pech gehad”, “het leven is zo al hard genoeg”. Het kunnen allemaal alibi’s, verontschuldigen zijn om niets te doen. Maar ze gaan niet op. Want wie zichzelf niet durft te geven, die verliest ook nog wat hij had. Kijkend naar die laatste dienaar : hij heeft zijn ene talent in de grond gestopt en er verder niets mee gedaan. Als wij het goed bekijken, heeft hij het talent in wezen niet eens aangenomen. Hij geeft het terug aan zijn heer met de woorden : “Hier hebt gij het uwe”, staat er letterlijk. Het uwe, hij heeft het dus nooit echt aanvaard. Dat ene talent wordt hem dan ook nog afgenomen nadat hij ook nog ter verontschuldiging een verkeerde voorstelling van zijn meester heeft gegeven.

Hij zegt van zijn heer, dat deze een hard mens is, die maait, waar hij niet gezaaid heeft en die bijeenbrengt van plaatsen, waar hij niet heeft uitgestrooid. Maar dat is geen juiste voorstelling van de gang van zaken. Deze heer heeft namelijk wel degelijk gezaaid, namelijk zijn gaven, zijn kostbaarheden (de talenten) en hij is wel streng, maar ook rechtvaardig. Zijn verontschuldigen kunnen de derde dienaar niet redden van het dilemma, van de beslissende

keuze waarvoor wij ons allemaal in ons leven gesteld zien : óf je bent bedacht op de heer, óf je denkt alleen aan jezelf. Je komt op voor de belangen van die heer of je laat het afweten. De derde dienaar is juist dáárom de slechte dienaar, omdat traagheid en laksheid in de dienst van deze Heer slecht is. Je moet met wat je toevertrouwd is wat doen. Dáárom gaat het in deze gelijkenis. Desnoods zet je die ontvangen talenten op de bank, dan krijg je er tenminste nog wat rente voor. Wie op die manier, door het werken met de talenten of door ze op de bank te zetten, er iets mee heeft gedaan, dat is de trouwe dienaar en die ontvangt nog meer. Maar wie niet heeft, wie niet bereid is het hem toevertrouwd talent te gebruiken, wie bang is er iets mee te doen en het daarom maar in de grond verbergt om het op deze manier veilig te kunnen “bewaren”, die wordt slecht en lui genoemd, onbruikbaar voor de opdracht die de heer aan zijn dienaren had toevertrouwd. Het is of de heer tegen hem wil zeggen : het is je eigen schuld dat je nu dit overkomt, je hebt het aan jezelf te wijten. Maar de andere twee dienaren zijn ”goed’ en “trouw” geweest. Zij krijgen toegang tot het feest van hun heer. Dit feest bestaat echter wel bij de gratie van de arbeid. Ontspanning kan alleen echt zijn voor wie zich eerst ingespannen heeft.

Daarom kunnen alleen die eerste twee dienaren, die zich met de verkregen talenten ingespannen hebben, (daarom kunnen alleen zij) de uitnodiging om binnen te gaan in het feest van heer te horen krijgen. Aan dat feest van de Heer zullen diegenen deelnemen, die het weinige dat hun is toevertrouwd, in hun werkzaamheden steeds meer laten worden. Die hun verkregen talenten niet renteloos laten liggen, maar er daadwerkelijk iets mee doen. De parabel is dus een oproep om in ieder geval je als mens in te zetten voor wat je aan mogelijkheden hebt ontvangen. Misschien gaat het hier in deze gelijkenis om de ‘beweging’ van het Koninkrijk der hemelen. De eerste twee dienaren bewegen mee, en dat blijkt te werken. De derde dienaar stapt als het ware uit, hij gaat ernaast staan en laat alles tot stilstand komen. Dat zouden wij kunnen toejuichen als we denken aan de vele foute bewegingen in loop van de geschiedenis waarin al teveel mensen gedachteloos hebben meebewogen. Maar als je uit de beweging van Gods koningschap stapt, de beweging van recht en genade en liefde – dan is de buitenste duisternis al in je binnenste aanwezig. Het zijn twee verschillende werelden : de wereld van de argwaan en die van het vertrouwen. Precies daar schuurt ons Jezusbeeld ook met dat van deze parabel. Ik zie Jezus als degene die er geen vrede mee heeft als sommigen buiten de beweging van het Koninkrijk blijven staan. Misschien ligt de sleutel toch bij de ‘talenten’. Dat zijn, zoals ik al aangaf, niet de dingen waar je goed in bent. Een talent is een groot bedrag, ruim dertig kilo edelmetaal, en dan hangt het er van af of het over zilver of goud gaat. In díe betekenis is het dus niet jouw talent, maar het krediet dat je krijgt, en de vraag is wat je ermee gaat doen. Zo kunnen wij misschien iets met deze parabel.

Ik hoop dat die valuta van het Koninkrijk van God bestaan uit genade, gerechtigheid en liefde. Dan is woekeren met die valuta ermee bezig zijn dat deze waarden zich in jouw leven vermenigvuldigen. Dan is het inderdaad niet verstandig om dat allemaal in de grond te stoppen en over te blijven met een bikkelarde werkelijkheid. Als je niet mee durft op de door Jezus gewezen weg van vrede, liefde en recht, dan kun je heel ongelukkig en onbevredigd worden. Je mist dan het doel en de zin van het leven. Gelukkig is er de troost, dat Jezus een eind aan deze duisternis heeft gemaakt door er zelf doorheen te gaan. God gaf uiteindelijk Jezus het leven terug. En hij bevestigde daarmee dat hij een God is die het leven wil zoals het zich voordoet, met alle hoogte- en dieptepunten, met onze vreugde en ons verdriet, met ons lijden en onze dankbaarheid. Leven met het leven, durven leven met het leven dat aan ons gegeven is. Zonder verzuring, maar met durf, en met dankbaarheid. Ons licht juist niet onder

de korenmaat zetten, opdat wij zullen wandelen in het Licht. Als wij maar gebruik maken van het talent dat ons is gegeven, het talent om te leven tot Gods eer en de mensen tot heil.
AMEN.